

כיצד הערכים שלנו מנחים אותנו בחיים?

Anna K. Döring^{1*}, Ariel Knafo-Noam²

¹המחלקה לפסיכולוגיה, בית הספר למדעי החברה, אניברסיטת ווסטמיניסטר, לונדון, בריטניה
²המחלקה לפסיכולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים, ירושלים, ישראל

סוקרים צעירים

ALLIE
גיל: 11

BRAIS
גיל: 9

IAGO
גיל: 12

חשבו על מה חשוב לכם בחיים – חשבו על הערכים שלכם! המאמר הזה יסביר באיזה אופן הערכים של אנשים ברחבי העולם שונים או דומים זה לזה. אנו נציג לכם את מעגל הערכים, שמראה כיצד אנשים ברחבי העולם מבינים עשרה ערכים בסיסיים: אוניברסליות, נדיבות, מסורת, קונפורמיות, ביטחון, כוח, הישגיות, נהנתנות, גרייה והכוונה עצמית. במשך זמן רב, מדענים חשבו שערכים היו משהו של מבוגרים, ושילדים לא יכולים להבין ערכים טוב כל כך. אולם גם לילדים יש ערכים! מעגל הערכים מסביר כיצד הערכים שלנו מנחים אותנו בחיים: אנו לעיתים קרובות מבצעים פעולות עבור דברים שחשובים עבורנו. לדוגמה, אנו יוצאים להרפתקאות אם אנו מעריכים גרייה, אולם אנו נשארים בטוחים אם אנו מעריכים ביטחון. לבסוף, נתאר ניסוי שבו ילדים חלקו מטבעות שוקולד או שמרו אותם לעצמם, ונספק קישור לאתר אינטרנט שבו תוכלו לבחון את הערכים שלכם.

ככל הנראה שמעתם את המילה "ערכים". אולי היא הוזכרה על-ידי המורה שלכם בבית הספר, שדיברה על מה חשוב בכתה. לדוגמה, אם המורה שלכם דיברה על החשיבות של השגת ציונים טובים, היא התכוונה לערכים של הישגיות. אם המורה שלכם אמרה שזה טוב להיות סקרנים ולחקור רעיונות חדשים, היא התייחסה לערכים של הכוונה עצמית. אולי שמעתם על ערכים בעיתון או שמעתם עליהם בטלוויזיה. פוליטיקאים לעיתים קרובות מדברים על

ערכים במדינות שלהם, לדוגמה, על כמה חשוב שכולם יהיו מוגנים (ערכי ביטחון), ושכולם צריכים לפעול בהתאם לחוקים (ערכי קונפורמיות). ערכים הם גם חלק מהרבה אנגדות, סיפורים וסרטים. האם אתם זוכרים שסינדרלה בחרה להיות נדיבה וטובת לב (ערכים של נדיבות)? והאם שמתם לב שוול-E, הרובוט האחרון שנשאר על כדור הארץ, עבד קשה לאסוף את האשפה שבני אדם השאירו מאחוריהם, וניסה להפוך את כדור הארץ למקום יפה יותר (ערכי אוניברסליות)?

כשאנו חושבים על ערכים, אנו שואלים את עצמנו: מה חשוב לנו בחיים? חלק מהאנשים רוצים להיות חזקים ועוצמתיים, אולי להיות בוסים בחברה גדולה יום אחד (ערכי כוח). לאנשים אחרים חשוב שיהיו להם חיים מרגשים ולחווה הרפתקאות (ערכי גרייה) – האנשים האלה עושים דברים משוגעים כמו קפיצת באנג'. אנשים אחרים ממשיכים את המסורת של המשפחה שלהם ומתפללים לאלוהים בכל יום (ערכי מסורת). לבסוף, ישנם אנשים שרוצים ליהנות מהחיים שלהם, לבלות טוב ולעשות הרבה כיף (ערכי נהנתנות).

אם נשאל אנשים בכל רחבי הגלובוס מה חשוב עבורם, נקבל אלפי תשובות שונות: נדיבות, אהבה, חופש, הצלחה, נימוס, צדק, עושר, עצמאות, וכן הלאה. אנו יכולים להמשיך את הרשימה הזו עוד זמן מה. מהתשובות הרבות האלה, כיצד אנו יכולים להבין אלה ערכים קיימים בעולם? פרופסור שלום שוורץ, מדען בפסיכולוגיה, חקר את השאלה הזו, ואלפי אנשים מאירופה, צפון אמריקה ודרום אמריקה, אפריקה, אסיה ואוסטרליה השתתפו.

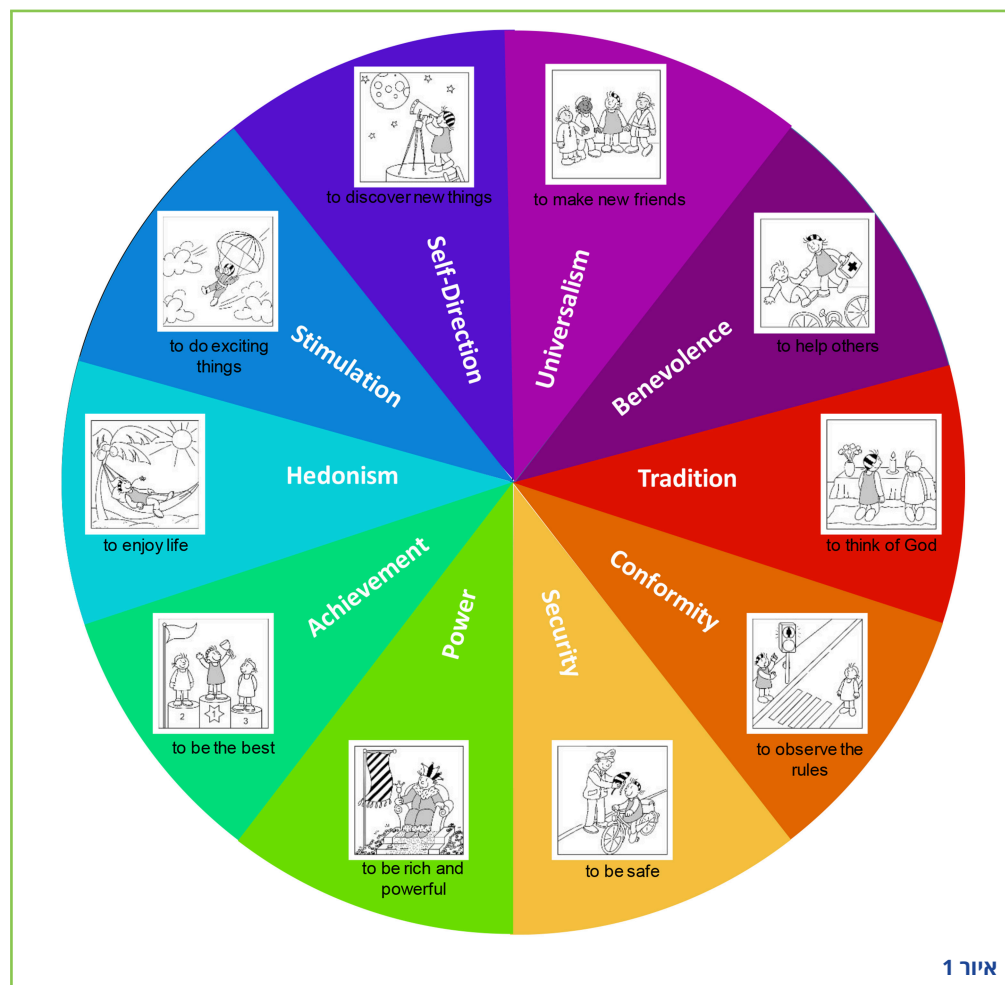
מעגל הערכים

פרופסור שוורץ פיתח את מעגל הערכים [1]. המעגל הזה עשה קצת סדר במאות הערכים שחשובים לאנשים. המעגל גם סייע למדענים להבין כיצד ערכים מנחים את חיינו. אתם יכולים לראות את מעגל הערכים באיור 1, ואתם תזהו את עשרת הערכים מתחילת המאמר: אוניברסליות, נדיבות, מסורת, קונפורמיות, ביטחון, כוח, הישגיות, נהנתנות, גרייה והכונה עצמית. הערכים האלה נקראים "ערכים בסיסיים", ואנשים מכל רחבי העולם מבינים אותם. כל אחד מהערכים הרבים שקיימים שייך לאחד מתוך עשרת הערכים הבסיסיים. לדוגמה, טוב לב ואהבה הם ערכי נדיבות, מאחר ששניהם נוגעים ללהיות אדם טוב ולסייע לאנשים אחרים בסביבה. סקרנות ועצמאות הם ערכים של הכוונה עצמית, מאחר ששניהם קשורים ללקיחת החלטות עבור עצמך ומה שאתה רוצה לעשות או ללמוד. באיור 1 אתם יכולים לראות גם תמונות עם כותרות שמספקות מידע נוסף על המשמעות של כל אחד מהערכים. הן לקוחות משאלון ערכים לילדים. נרחיב על כך בהמשך.

מדוע הערכים הבסיסיים מוצגים במעגל עם צבעי הקשת? בואו נחשוב על האופן שבו הערכים האלה מנחים אותנו בחיים. נגיד שעבורי הערך של נדיבות הוא חשוב. משמעות הדבר היא שאני רוצה להיות שם כשהחברים שלי זקוקים לי, אני עוזר למשפחה שלי ואני מתנהג בטוב לב לאנשים אחרים שאני מכיר (כמו חברי כיתה). נניח שגם אוניברסליות חשובה עבורי. במקרה הזה, אני רוצה להפוך את העולם למקום יפה יותר לכולם, ואני עשוי לתרום כסף לקבצן רחוב, או לשתול עצים בשכונה שלי. אוניברסליות ונדיבות הן דומות, מאחר ששתיהן קשורות לאכפתיות ביחס לאחרים ולעולם. לכן, הערכים האלה נמצאים זה לצד זה במעגל (כמו שני צבעים דומים שנמצאים זה ליד זה בקשת). אולם בואו נדמיין שגם כוח חשוב לי. אני רוצה להיות עשיר

איור 1

מעגל הערכים.
 מעגל הערכים מראה את עשרת הערכים הבסיסיים של אוניברסליות, נדיבות, מסורת, קונפורמיות, ביטחון, כוח, הישגיות, נהנתנות, גרייה והכוונה עצמית. ערכים דומים קרובים זה לזה, וערכים סותרים נמצאים בצדדים שונים של המעגל. עבור כל ערך בסיסי אתם יכולים גם לראות תמונה שממחישה אותו. © הרעיונות לתמונות הערכים פותחו על-ידי Dr. Anna Döring. התמונות צוירו על ידי Andrea Blauensteiner.

וחזק, ואני רוצה להיות מנהיג ולהגיד לאחרים מה לעשות. זה מקשה על החיים שלי: האם אני חולק עם אחרים, או שומר את הכל לעצמי? האם אני רוצה שהמצב של כולם יהיה שווה, או שאני רוצה להיות חזק יותר מאחרים? אם כן, ערכים של כוח יכולים להתנגש עם ערכים של אוניברסליות ונדיבות. מהסיבה הזו, הם נמצאים בצדדים שונים של המעגל. אנו יכולים לחשוב על כל הערכים הבסיסיים, ותמיד נמצא את הערכים הדומים קרובים זה לזה ואת הערכים שעשויים להתנגש זה עם זה בצדדים שונים של המעגל.

מה חשוב לאנשים?

מתוך עשרת הערכים הבסיסיים, אלה ערכים הכי חשובים לאנשים? באופן מפתיע, אנשים באזורים שונים בעולם היו דומים בכך שאנשים ממדינות שונות מאמינים שנדיבות הייתה הכי חשובה – הם רוצים לטפל באנשים אחרים, לתמוך ולסייע לנזקקים. לאנשים רבים גם ערכים של כוח – להיות עשירים ועוצמתיים, וחזקים יותר מאחרים – הם הכי פחות חשובים. כשמדענים ניסו להבין מדוע בני אדם מתנהגים ככה, הם חשבו על ההיסטוריה שלנו מלפני מיליוני שנים: אבולוציה של בני אדם. בני אדם הצליחו לשרוד ולהתפתח בתנאים קשים, והם היו מוצלחים מאוד. בני אדם המציאו הרבה דברים שהקלו על החיים שלהם וסייעו להם להסתגל לסביבה

שהם מצאו. עבודת צוות טובה בקבוצה ולמידה זה מזה היו חשובות כדי להשיג זאת. מדענים מאמינים שזו עשויה להיות נקודת המוצא של החשיבות הגדולה של ערכי נדיבות כיום.

אולם, אתם עשויים לחשוב, חלק מהאנשים חושבים שכוח הוא ערך חשוב יותר מנדיבות, ואחרים רוצים שיהיו להם חיים מרגשים. כן, סדר העדיפויות של ערכים של אנשים (עד כמה כל ערך חשוב עבורם) יכול להשתנות בין אדם לאדם. חלק מהאנשים כן רוצים להפוך למנהיגים, ואחרים רוצים להפוך להרפקתנים. אנו גם יכולים לדמיין כיצד זה שקבוצה מסוימת מכילה מנהיג והרפתקן עושה את הקבוצה למוצלחת.

ערכים של ילדים

עד לא מזמן, מרבית המדענים חקרו ערכים של מבוגרים, ומעט מדענים חקרו ערכים של בני נוער. אולם, מה לגבי ערכים של ילדים? האם לילדים גם יש ערכים? ב-2010, דוקטור Anna Döring (אחת מכותבי המאמר הזה) פיתחה את שאלון הערכים הראשון לילדים בגילי 6 עד 11 [2], אשר כלל תמונות. אתם רואים חלק מהתמונות האלה באיור 1.

התברר שהתשובה לשאלה היא כן – לילדים יש ערכים [3]. ילדים גם חושבים על עשרת הערכים הבסיסיים ממעגל הערכים. כמובן, ילד ככל הנראה לא אומר "הכוונה עצמית חשובה לי". אולם, ילד יכול להגיד שחשוב לגלות דברים חדשים ולחקור את העולם, שזו המשמעות של הכוונה עצמית. כשילדים חושבים על הערכים שלהם, הם חושבים הרבה על מה הם היו עושים בחיים אם ערך מסוים היה חשוב להם. לדוגמה, ילדים שמעריכים הכוונה עצמית היו יכולים לחשוב על האופן שבו הם רוצים להמציא סיפורים חדשים או ללכת למוזיאון מדע ללמוד על כוכבי הלכת. כמו המבוגרים, גם ילדים יכולים להעריך את כל עשרת הערכים הבסיסיים.

איך נראים הערכים של ילדים יחסית למבוגרים? ילדים ומבוגרים רבים ברחבי העולם חושבים שנדיבות היא הערך החשוב ביותר וכוח הכי פחות חשוב. בין אם אתם צעירים או מבוגרים, חשוב לאנשים רבים שיהיו להם חברים, וחשוב להם לסייע ולתמוך באחרים. אולם אם תסתכלו על ערכים אחרים תראו שילדים שונים ממבוגרים. הסיבה לכך היא שערכים משתנים כשאנו גדלים. לדוגמה, בני נוער לעיתים קרובות נעשים יותר הרפתקנים ומחפשים גירוים ודברים חדשים לחוות [3]. כשבני נוער נהיים מבוגרים ומתחילים לעבוד, הרבה מהם מנסים לעשות עבודה טובה ולהיות מוצלחים מאוד. ברגע שמבוגרים מתחילים להקים משפחה ויש להם ילדים משלהם, גרייה והישגיות לעיתים קרובות נעשים פחות חשובים. פרופסור שוורץ [4] מסביר שזה קורה בגלל שהורים רוצים להימנע מסיכונים ולשמור על האהובים שלהם בטוחים ומוגנים. מסורות משפחתיות וערכי ביטחון נעשים, לכן, חשובים יותר. חשבו כעת על אנשים מבוגרים מאוד. מאחר שהם כבר לא חזקים כמו שהיו פעם, ערכי ביטחון עשויים להפוך להיות אפילו חשובים יותר עבורם.

ראינו שהערכים שלנו נוכחים כבר בילדות, והם מלווים אותנו כל החיים. ערכים יכולים להשתנות כשאנו מתבגרים וכשאנו חווים חוויות חדשות [3, 4]. אולם עבור מבוגרים, שחשבו הרבה על הערכים שלהם, השינוי איטי מאוד, ולעיתים קרובות הוא לוקח חודשים או אפילו שנים. ערכים מבטאים את מי שאנו כבן אדם, מה המטרות שלנו, וזה לא משתנה מרגע לרגע.

כיצד ערכים מנחים אותנו בחיים

הערכים שלנו מנחים אותנו בחיים. זה לא רק שאנו מדברים על ערכים, אלא שערכים מנחים את הפעולות שלנו. לדוגמה, ילדים שחושבים שהישגיות היא חשובה מאוד ירצו ללמוד הרבה, כדי לקבל ציונים טובים בבית הספר. ילדים שחושבים שאוניברסליזם הוא ערך חשוב מאוד, ינסו להגן על הסביבה. הילדים האלה עשויים למחזר, להתנדב לאסוף אשפה ולגדל צמחים.

אולם כיצד הערכים שלנו מנחים אותנו? ליאור אברמסון והקולגות שלה [5] ערכו ניסוי בישראל במטרה לענות על השאלה הזו. המחקר כלל 243 ילדים בגילי 5 עד 12. הילדים מילאו את שאלון הערכים שמבוסס על תמונות. מהתשובות של הילדים, מדענים חיטבו תוצאה עבור הערכים הפרו-חברתיים שלהם. ערכים פרו-חברתיים הם ערכים של אוניברסליות ונדיבות, שקשורים לטוב לב, לסיוע ולתמיכה באחרים. אם לילדים יש תוצאה גבוהה, המדענים יודעים שערכים פרו-חברתיים חשובים מאוד לילדים האלה. אם לילדים יש תוצאה נמוכה, מדענים יודעים שהערכים האלה פחות חשובים לילדים.

כל אחד מהילדים שיחק לאחר מכן את המשחק. במשחק הזה, הילדים היו צריכים לחלוק מטבעות שוקולד עם ילד או ילדה אחרים שהם לא הכירו. באיור 2A, אתם יכולים לראות שהילדים יכלו לבחור בין שתי אפשרויות – אפשרות 1 ואפשרות 2. אפשרות 1 היא אנוכית ואפשרות 2 היא פרו-חברתית, מאחר שבאפשרות 1 הילדים מקבלים יותר מטבעות שוקולד עבור עצמם מאשר שהילד או הילדה האחרים מקבלים. באפשרות 2 הילד האחר מקבל את אותה כמות של מטבעות שוקולד. מרבית הילדים בחרו באפשרות 2 וחלקו עם ילדים אחרים. כאן, קל לחלוק מאחר שאינכם מפסידים מטבעות שוקולד בעצמכם כשאתם חולקים. באפשרות 1 יש רק שוקולד 1, אולם באפשרות 2 ישנו מטבע שני שזמין לחלוקה עם ילדים אחרים.

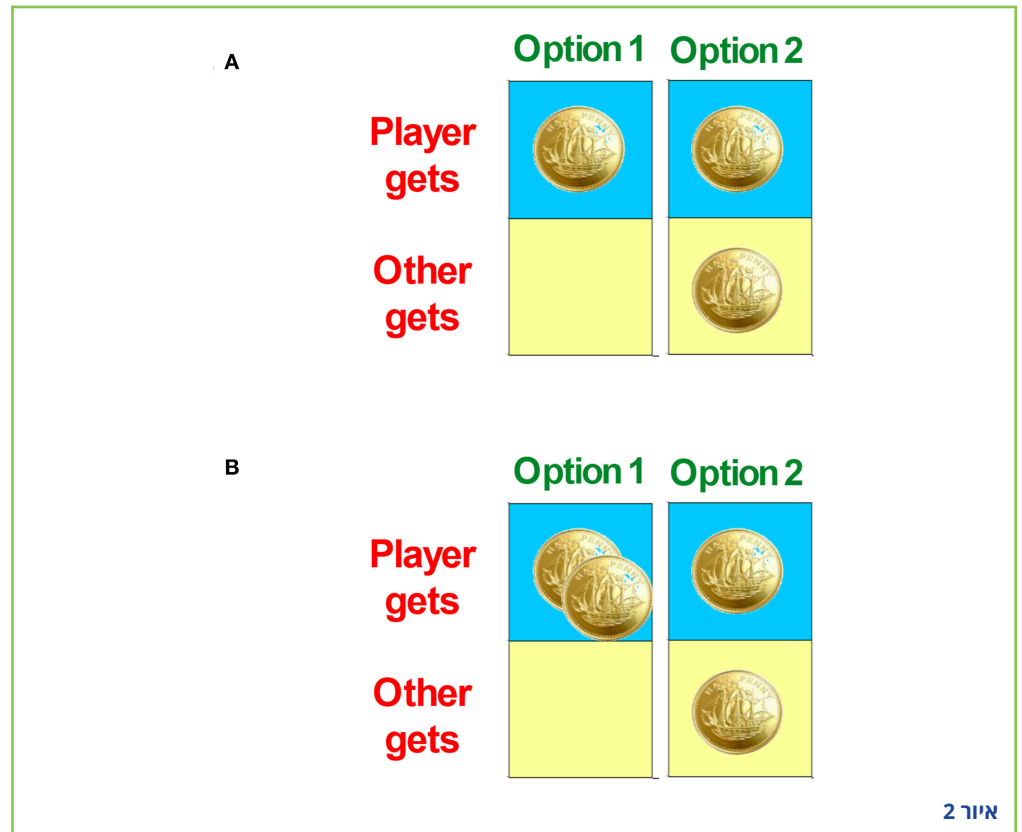
באיור 2B, ההחלטה קשה יותר. אתם יכולים לראות שאפשר לחלוק עם ילד אחר. אולם כמו שלפעמים קורה בחיים, אותה כמות מטבעות זמינה בין אם אתם חולקים או לא. משמעות הדבר היא שאתם מקבלים פחות מטבעות בעצמכם אם אתם חולקים. האם ילדים עדיין חולקים את השוקולד שלהם אם הם מאבדים שוקולד בעצמם? חלק מהילדים עדיין חלקו. מי הם היו? הם היו ילדים עם תוצאות גבוהות בערכים פרו-חברתיים. ככל שתוצאות הילדים עבור ערכים פרו-חברתיים היו גבוהות יותר, כך הם חלקו במצבים כאלה. משמעות הדבר היא שהערכים שלנו מנחים את ההתנהגות שלנו במצבים שמגיעים עם מחירים לעצמנו. כשאין מחיר, מרבית האנשים שמחים לחלוק – זה קל. אולם כשקשה יותר לקבל את ההחלטה, שם הערכים משפיעים.

מסקנות

ראינו שהערכים שלנו מנחים אותנו בחיים, מאחר שהם מבטאים את מה שחשוב עבורנו. כשאנו חוקרים ערכים ברחבי העולם, אנו מוצאים מאות ערכים. אולם מדענים מצאו שישנם רק עשרה ערכים בסיסיים. חלק מהערכים האלה קשורים לסיוע ולתמיכה באחרים, בעוד שערכים אחרים קשורים לכוח ולהצלחה. חלק מהערכים קשורים לביטחון, להקשבה לחוקים ולמסורת, בעוד שערכים אחרים קשורים לחוויית חוויות, עשיית כסף, וקבלת החלטות בעצמנו.

איור 2

ניסוי מטבעות השוקולד. בניסוי הזה, השחקן יכול להחליט כיצד הוא או היא רוצים לחלוק את מטבעות השוקולד שלהם עם ילד אחר. ישנן שתי אפשרויות: אפשרות 1 ואפשרות 2. עבור כל אפשרות, השחקן מקבל את המטבעות בחלק הכחול של האיור, וילד אחר מקבל את המטבעות בחלק הצהוב של האיור. ב-(A), השחקן יכול לחלוק את מטבעות השוקולד עם ילד אחר בלי שיצטרך לאבד מטבעות בעצמו. ב-(B), השחקן מאבד מטבע בעצמו אם הוא מחליט לחלוק אותו עם ילד אחר.

איור 2

זה מוצג במעגל הערכים. גם לילדים יש ערכים! ילדים יכולים לדבר על מה שחשוב להם בחיים, והערכים שלהם גם מנחים את מה שהם עושים. הסתכלנו על ניסוי עם מטבעות שוקולד כדי להראות זאת.

גלו עוד על הערכים שלכם!

כעת זה התור שלכם: מהם הערכים שלכם? מה חשוב עבורכם בחיים? מה לא חשוב לכם? בדקו את הערכים שלכם!

היכנסו לקישור למטה. הוא ייקח אתכם לאתר האינטרנט שבו תוכלו לבחון את הערכים שלכם.

https://hujipsych.au1.qualtrics.com/jfe/form/SV_2a95g9A2CaAHF54

תודות

עבודה זו נתמכה על-ידי מענקים מקרן המדע הישראלית ל-AK-N (1333/18 ו-1670/13). אנו רוצים להודות ללואיזה גארדנר ולאורי כנפו (מנקודת מבט של צעירים) וגם לליאור אברמזון (מנקודת מבט אקדמית) עבור המשלב שלהן על גרסאות מוקדמות יותר של כתב היד הזה. תודות רבות לסוקרים הצעירים של פרונטירה ולמנטורים שלהם, שהערות שלהם סייעו לנו מאוד לשפר את כתב היד. אנו רוצים להודות לגיא דויטש עבור תכנות השאלונים ברשת. המחקר המתואר באיור 2 נערך במעבדה הפתוחה לזכרו של נועם כנפו במוזיאון המדע על שם בלומפילד בירושלים.

מקורות

1. Schwartz, S. H. 1994. Are there universal aspects in the content and structure of human values? *Social Issues* 50:19–45. doi: 10.1111/j.1540-4560.1994.tb01196.x
2. Döring, A. K., Blauensteiner, A., Aryus, K., Drögekamp, L., and Bilsky, W. 2010. Assessing values at an early age: the picture-based value survey for children. *J. Pers. Assess.* 92:439–48. doi: 10.1080/00223891.2010.497423
3. Döring, A. K., Daniel, E., and Knafo-Noam, A. 2016. Introduction to the special section: value development from middle childhood to early adulthood—new insights from longitudinal and genetically informed research. *Social Dev.* 25:471–81. doi: 10.1111/sode.12177
4. Schwartz, S. H. (n.d.). Human Values. Retrieved from: <http://essedunet.nsd.uib.no/cms/topics/1/>
5. Abramson, L., Daniel, E., and Knafo-Noam, A. 2018. The role of personal values in children's costly sharing and non-costly giving. *J. Exp. Child Psychol.* 165:117–34. doi: 10.1016/j.jecp.2017.03.007

פורסם אונליין: 28 בינואר 2021

נערך על ידי: Daniel Ansari, University of Western Ontario, Canada

ציטוט: Döring AK and Knafo-Noam A (2021) כיצד הערכים שלנו מנחים אותנו בחיים? *Front. Young Minds*. doi: 10.3389/frym.2019.00115-he

תורגם והותאם:

Döring AK and Knafo-Noam A (2019) How Do Our Values Guide Us in Life? *Front. Young Minds* 7:115. doi: 10.3389/frym.2019.00115

הצהרת ניגוד אינטרסים: המחברים מצהירים כי המחקר נערך בהעדר כל קשר מסחרי או פיננסי שיכול להתפרש כניגוד אינטרסים פוטנציאלי.

COPYRIGHT © 2019 © Döring and Knafo-Noam 2020. זהו מאמר בגישה פתוחה שמופץ תחת תנאי רישיון Creative Commons Attribution License (CC BY). השימוש, ההפצה או ההעתקה מותרים לשימוש בפורומים אחרים ובלבד שיינתן קרדיט למחברים (המקוריים ולבעל זכויות היוצרים, ושהפרסום המקורי בעיתון זה מצוטט בהתאם למקובל באקדמיה). השימוש, ההפצה או ההעתקה אינם מותרים אם הם אינם עומדים בתנאים אלה.

סוקרים צעירים

ALLIE, גיל: 11

שמי Allie ואני בת 11. שני ההורים שלי הם חוקרי חיות, והמקצועות האהובים עליי בבית הספר הם מתמטיקה ומדע. מחוץ לבית הספר אני אוהבת לקרוא ונהנית לרוץ ולשחק סופטבול ובייסבול.

9, BRAIS, גיל:

שמי Brais ואני בכיתה ד. המקצועות האהובים עליי בבית הספר הם מתמטיקה ומדע. התחביבים שלי הם רובטיקה של לגו, קריאה ואוריגמי. אני גם לוקחת שיעורי פסנתר וכינור ואני אוהבת לעשות קסמים מתמטיים, שהם כמו קסמים רגילים שמבוססים על מתמטיקה. לבסוף, אני אוהבת לעשות תעלולים, והחג האהוב עליי הוא ה-1 באפריל! כשאגדל, אני מתכננת להיות מהנדסת מאחר שאני מעדיפה פרויקטים מדעיים שבהם אני יכולה להשתמש בידים שלי.

12, IAGO, גיל:

שמי Iago ואני בכיתה ו. המקצועות האהובים עליי הם כתיבה, מתמטיקה, לימודי חברה ומדעים. התחביבים שלי הם משחק, מבוכים וזרקונים ולחימה מבוזמת בחרבות. אני חושב שחשוב שמדעים יכתבו לילדים, כך שילדים יוכלו ללמוד כיצד לחשוב באופן ביקורתי ולשאול שאלות על האופן שבו העולם פועל. אימא ואבא שלי מדענים "משוגעים" מאחר שהם תקעו קלף משחק במוח בשביל לעשות קסם - מזל שהמוח היה עשוי מגלי.

הכותבים**ANNA K. DÖRING**

Anna Döring היא מרצה בכירה באוניברסיטת ווסטמינסטר בלונדון, בריטניה, שם היא חוקרת כיצד ערכים מתפתחים בילדות ובנערות ומלמדת סטטיסטיקה ושיטות מחקר. Anna היא גם מתאמת של דוקטורט בפסיכולוגיה, ומנחה סטודנטים במהלך מסעם לקבלת דוקטורט. Anna קיבלה את הדוקטורט שלה מאוניברסיטת מואנסטר בגרמניה שם היא פיתחה שאלון ערכים מבוסס תמונות עבור ילדים - שאלון הערכים הראשון שפותח לילדים. Anna ומשתפי הפעולה עימה פיתחו גירסאות לשאלון לילדים בגרמניה, בריטניה, ארצות הברית, אוסטרליה, ניו-זילנד, פולין, בולגריה, אוקראינה, איטליה, צרפת, שווייץ, טורקיה וישראל.
*a.doering@westminster.ac.uk

ARIEL KNAFO-NOAM

אריאל כנפו-נעם הוא פרופסור לפסיכולוגיה התפתחותית באוניברסיטה העברית בירושלים, היכן שהוא ערך את מחקר הדוקטורט שלו בפסיכולוגיה חברתית. לאחר מכן הוא הוכשר בפסיכולוגיה חינוכית באוניברסיטת בן גוריון בנגב, ישראל, ובגנטיקה של התנהגות במכון לפסיכיאטריה, קינגס קולג', לונדון. הוא למד על ההשפעות של גנטיקה, סביבה, והתפתחות של אלטרואיזם, אמפתיה והיבטים אחרים של פרו-חברתיות. הוא גם חוקר כיצד ערכים מתפתחים בהקשרים, תרבויות ומשפחות שונים, ומחפש גם את ההשפעות הגנטיות על ערכים. קו מחקר אחר שלו נוגע לאופן שבו הורים וילדים משפיעים זה על זה.

Hebrew version
provided by

מזיאון המדע ע"ש בלומפילד ירושלים (ער.)
متحف العلوم على اسم بلومفيلد القدس
Bloomfield Science Museum Jerusalem

